

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Історія та теорія музики»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчальної роботи

_____ С. В. Хананасєв

« ____ » _____ 201 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ
(«КОМПОЗИЦІЯ»)**

напря́м підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Рівень вищої освіти

перший

Ступінь вищої освіти

бакалавр

Галузь знань

02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»

спеціалізація: «Хорове диригування»

Дніпро 2019

Відомості про викладача, який веде дисципліну:

Брондзя Валентина Миколаївна – заслужений діяч мистецтв України, композитор, викладач кафедри «Історія та теорія музики»
тел. 097 215 38 10
e-mail:musa579@ gmail.com

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Вдосконалення індивідуальних здібностей» («Композиція») складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Курс композиції є вибірковою дисципліною відповідно до навчального плану. Заняття можуть проводитися із студентами, що мають відповідні природні дані, схильність до створення музики.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Композиція» є розвиток творчих здібностей студентів до створювання музики, здобуття певних теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для різноманітних видів професійної діяльності майбутніх фахівців згідно з кваліфікаційними вимогами спеціалізації «Оркестрові струнні інструменти».

Завдання курсу:

- прищепити любов до творчої діяльності, живому творчому музикуванню, смак до глибокої, серйозної, художньо повноцінної роботи,
- надати елементарні навички створювання музики та її запису.
- визначити індивідуальні особливості кожного студента та виявити найбільше перспективних студентів із метою їх подальшої професійної орієнтації.

Заняття проводяться індивідуально, з необхідністю розкриття тих або інших сторін творчого дарування студента. Розкриття творчої індивідуальності молодого композитора, підтримка усього нового, талановитого і експериментального, що проявляється в творчій особі студента в процесі навчання, і в той же час доскональне вивчення техніки композиції, музичної стилістики, розширення і збагачення слухового досвіду і навичок аналітичної роботи – все це необхідно враховувати і поєднувати в роботі композитора-педагога. У завдання учбового курсу входять практичне освоєння форм і жанрів музичного мистецтва, методів роботи з музичним матеріалом, вивчення особливостей національних композиторських шкіл.

Велику роль у формуванні професійних навичок молодого композитора мають музично-теоретичні предмети, безпосередньо пов'язані зі створенням

музики /Гармонія, Поліфонія, Аналіз форм, Інструментовка, Читання партитур/. Слід заохочувати прагнення студентів використовувати отримані знання в практичних заняттях за фахом.

Курс дисципліни «Вдосконалення індивідуальних здібностей» («Композиція») розрахований на 4 семестри чотирирічної програми вузу по 1 годині в тиждень на 2му та 3му курсах навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні музичні жанри та форми,
- основні ритмико-сінтаксичні структури,
- основні види музичної фактури,
- основні принципи музичного розвитку,
- основи формоутворення,
- музичну термінологію.

вміти:

- створити мелодію на дану гармонію,
- підібрати гармонічний супровід до мелодії у відповідній образі фактурі,
- володіти навичками варіювання музичного матеріалу,
- самостійно створювати музику у різних формах, жанрах, стилях,
- користуватися музичною термінологією.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
	Напрямок підготовки 025 «Музичне мистецтво»	
Модулів – 4	Спеціалізація (професійне спрямування): Хорове диригування	Рік підготовки:
		2-3
		Семестр III – VI
Загальна кількість годин – 150		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	
		Самостійна робота
		70 год.
		Індивідуальні завдання
		80 год.
		Вид контролю: залік VI семестр

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (згідно стандарту вищої освіти України)

Компетентності:

1. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій, вміння організувати діяльність у професійній сфері.
2. Здатність здійснювати та підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
3. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології в процесі музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
4. Здатність сприймати новітні концепції в сфері музичного виконавства,

музикознавства, методології, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями.

5. Здатність до критики та самокритики.
6. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та виконавськими методиками.
7. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик.
8. Здатність інтегрувати професійні знання та навички і використовувати їх в процесі творчої діяльності по створенню, інтерпретації, аранжуванню, перекладу музики, звукорежисерської практики обробки звуку.

Програмні результати навчання:

1. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
2. Використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській, композиторській, диригентській, музикознавчій та педагогічній діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

В зв'язку з практичною спрямованістю курсу, та з тим, що елементи музичної мови не існують окремо один від одного немає необхідності в розділенні матеріалу поурочно. Заняття проводяться індивідуально. В залежності від можливостей студента, завдання можна ускладнювати чи, навпаки, спрощувати.

Кожне заняття включає в себе теоретичні відомості, аналіз прикладів, завдання на опрацювання елементів музичної мови, обговорення самостійної роботи студента по створенню вільної композиції.

Модуль1

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вступ. Період.

Специфіка композиторської праці.

Аналіз здібностей та творчих пріоритетів студента (спеціалізація, бажання, попередній опит). Співвідношення інтуїції та раціоналізму у процесі створення музики.

Період як форма самостійного твору. Експозиційність, достатня розвиненість, завершеність. Типові розміри, членування, різновиди. Період з ускладненням. Структура, тематизм, тональний план у періодах різних жанрів та стилів.

Завдання: написання 1-2 творів у формі періоду. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Змістовий модуль 2.

Тема 2.Прості форми.

Загальна характеристика простої двочастинної та тричастинної форми. Класифікація. Композиційний зміст, будова кожної частини. Тонально-логічна організація. Повтори частин. Різновиди реприз. Застосування.

Завдання: написання 1-2 творів у простій формі. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Модуль2

Змістовий модуль 3.

Тема 3. Вокальні жанри (період, або прості форми).

Програмна або непрограмна музика. Специфіка роботи з літературним текстом. Особливості запису вокального або хорового твору.

Завдання: написання 1-2 творів для голосу або хору у простій формі. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Змістовий модуль 4.

Тема 4. Цикли мініатюр (у формі періоду або в простих формах.)

Загальна характеристика. Різноманітність типів циклів, що склалися історично. Кількість частин. Особливості будови.

Завдання: написання циклу інструментальних, вокальних або хорових мініатюр. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Модуль 3

Змістовий модуль 5.

Тема 5. Складні форми.

Загальна характеристика складних форм. Класифікація. Композиційний зміст, будова кожної частини. Додаткові (службові, понаднормативні) частини. Тонально-логічна організація. Повтори частин. Різновиди реприз. Драматургія складної тричастинної форми. Складна двочастинна форма. Композиційні варіанти, використання.

Завдання: написання 1-2 творів у складній формі. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Змістовий модуль 6.

Тема 6. . Варіації.

Варіаційна форма і варіаційність як один з найдавніших і найбільш поширених методів музичного розвитку. Специфіка теми варіаційної форми. Класифікація варіацій. Методи і прийоми варіювання. Застосування поліфонії у варіаціях.

Завдання: написання твору у варіаційній або куплетно-варіаційній формі. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Модуль 4

Змістовий модуль 7.

Тема 7. Фольклор у композиції.

Варіанти роботи композитора з фольклором. Використання народних тем, як основи музичного твору. Основні прийоми роботи з народними темами:

- варіювання,
- варіантність,
- перегармонізація,
- вичленення,
- поліфонічні засоби та інше.

Завдання: написання музичного твору з використанням народного тематизму. Жанр, виконавський склад за вибором студента та викладача.

Змістовий модуль 8.

Тема 8. Крупні вокальні форми.

Виразність вокальної музики. Взаємодія поетичного тексту з вокальною мелодією. Типи мелодики. Функції супроводу. Фактура. Інструментальні фрагменти у вокальному творі. Взаємодія поетичного і музичного синтаксису. Загальні композиційні закономірності вокального формоутворення. Характеристика особливостей викладу в основних розділах вокальних форм. Вокальний цикл. Сюжетний і безсюжетний типи циклів. Свобода побудови, засоби музичної єдності. Ораторія та кантата, їх особливості, риси подібності та відмінності.

Завдання: Варіанти (з урахуванням бажання та можливостей студента):

- Написання окремих частин крупного вокального твору.
- Написання крупного одночастинного твору (поема, дума, балада, твір з програмною назвою).
- Завершення написання твору, початого у 7му змістовому модулі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усьо	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема1.Вступ.Період.	16				9	7						
Тема2. Прості форми.	15				8	7						
Разом 1 модуль	31				17	14						
Модуль 2.												
Тема3.Вокальні жанри.	23				13	10						
Тема4.Цикли мініатюр.	20				10	10						
Разом 2 модуль	43				23	20						
Модуль 3.												
Тема5.Складні форми.	18				10	8						
Тема6. Варіації.	13				7	6						
Разом 3 модуль	31				17	14						
Модуль 4.												
Тема7. Фольклор у композиції.	20				10	10						
Тема8. Крупні вокальні форми.	25				13	12						
Разом4 модуль	45				23	22						

Усього годин	150				80	70						
---------------------	------------	--	--	--	-----------	-----------	--	--	--	--	--	--

5. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Період.	9
2	Прості форми.	8
3	Вокальні жанри.	13
4	Цикли мініатюр.	10
5	Складні форми.	10
6	Варіації.	7
7	Фольклор у композиції.	10
8	Крупні вокальні форми.	13
	Всього за навчальним планом	80

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу “композиція ” є невід’ємною складовою навчального процесу. Вона допомагає засвоєнню матеріалу та досягненню якісного результату.

Самостійні заняття охоплюють різні форми роботи:

- закріплення пройденого на уроці матеріалу;
- прослуховування та аналіз творів інших композиторів;
- імпровізація на фортепіано або іншому музичному інструменті в залежності від спеціалізації,
- виконання завдань на проробку елементів музичної мови,
- робота над фактурою,
- вільне створення музичних фрагментів,
- підбір текстів для вокального або хорового твору,
- нотний запис або коректура запису музичного твору,
- підготовка виконання музичного твору на контрольному уроці, заліку, концерті або конкурсі.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Період.	7
2	Прості форми.	7
3	Вокальні жанри.	10
4	Цикли мініатюр.	10
5	Складні форми.	8
6	Варіації.	6
7	Фольклор у композиції.	10

8	Крупні вокальні форми.	12
	Всього за навчальним планом	70

7. Методи навчання

Для досягнення результатів навчання з курсу композиції використовуються наступні методи навчання – консультування, пояснювально-стимулюючий метод, анотації, метод міжпредметних зв'язків, метод комплексного аналізу, метод стильової атрибуції, пошукові методи, метод проблемного викладу, інформаційно-узагальнюючий метод, збирання інформації.

Методи навчання– взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
  - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
  - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
  - практичні (вправи, практичні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
  - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
  - бінарні (поєднання теоретичного, наочного практичного методів навчання).
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Форми і методи контролю

Основними формами контролю знань та вмінь є перевірка самостійних робіт студентів. Крім того, вивчення курсу передбачає виступи студентів на концертах класу композиції та участь у конкурсах-фестивалях творчо обдарованої молоді.

Самостійна робота студентів перевіряється практичним методом та реалізується на кожному занятті під час перевірки, аналітичного розбору написаного студентом музичного твору, окремого фрагменту або завдання на проробку елементів музичної мови.

До контрольних заходів відносяться: поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. Студент, відповідно до робочої навчальної

програми дисципліни, виконує певні види навчальної роботи по написанню музичного твору або окремих фрагментів у формах, які передбачені в кожному модулі. Поточні контролю складаються протягом 7-15 тижня в I семестрі, 9-20 тижня в II семестрі.

Засобами поточного контролю з дисципліни «Композиція» є показ письмово оформленого нотного запису музичного твору (або фрагменту), написаного студентом.

Модульний контроль. Оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу модулів здійснюється на 16 тижні в I модулі, 21 тижні в II модулі.

До питань модульного контролю з дисципліни «Композиція» відноситься задача музичних творів у формах, що входять у той чи інший модуль.

Підсумковий контроль. У кінці кожного учбового року студент повинен здати ретельно оформлений нотний запис написаних їм музичних творів (або фрагментів) та продемонструвати, забезпечити якісне виконання цих творів для прослуховування комісією. Варіант – виконання на концерті студентів класу композиції. Підсумковий залік наприкінці IV семестру. До питань підсумкового контролю з дисципліни «Композиція» відноситься матеріал минулих семестрів.

Оцінювання виконання студентом навчальної роботи здійснюється в балах за 100-бальною системою з переведенням в національну систему оцінювання та систему ECTS.

9. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за кожний змістовий модуль **50 балів**.

Оцінювання творчої роботи студента здійснюється з урахуванням таких позицій:

- регулярність і сумлінність при вивченні дисципліни,
- засвоєння теоретичного матеріалу по відповідній музичній формі,
- творча ініціатива, самостійність мислення, широта кругозору (вибір змісту, образів, ідей, текстів, програмних назв, виконавських складів та інше),
- вміння грамотно обґрунтувати, захистити власну творчу концепцію,
- постійні пошуки оригінального рішення творчого завдання по написанню твору, без повторів і шаблонів,
- різноманітність жанрового та стильового трактування музичних творів,
- увага до кожного елементу музичної мови,
- якісне оформлення нотного запису музичного твору,
- забезпечення виконання авторського твору,
- участь у концерті, конкурсі, фестивалі.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1,2,3,4		Підсумковий тест (залік)	Сума балів
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)			
т.1,3	т.2,4	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
50	50		
100			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики		для заліку
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C			
67 – 73	D	3	задовільно	
60 – 66	E			
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	----------	--	---

11. Критерії оцінки знань і вмінь:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв теоретичний матеріал, пов'язує теоретичні та практичні сторони дисципліни. Використовує музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у композиторській діяльності. Здатний до критики та самокритики. Здатний створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчій діяльності. В процесі навчання проявив себе старанним, зацікавленим, ініціативним, вдумливим студентом. У творчих завданнях демонструє вміння створювати яскраві, мелодично змістовні теми, володіє цілісною і довершеною музичною формою, з органічним розвитком тематичного матеріалу, вмінням природного переходу від однієї частини до іншої, створенням контрастного тематизму, виразним трактуванням поетичного тексту.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

у випадках, коли студент знає теоретичний матеріал, але на практиці у творчій діяльності не завжди шукає оригінальні рішення, недостатньо працює над створенням власної музичної мови. У творчих завданнях демонструє вміння створювати яскраві, мелодично змістовні теми, але допускає деякі невідповідності у розвитку тематичного матеріалу, показує при цьому уміння створення контрастного тематизму та виразність музичного трактування поетичного тексту.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	67 – 73	D
	60 – 66	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або

неточностей у виконанні практичних завдань, допускає використання шаблонів у музичній мові власних творів, має складнощі при їх нотному запису. У творчих завданнях демонструє вміння створювати яскраві теми, але допускає низку невідповідностей у розвиткові музичного матеріалу, показує невміння користуватися принципом контрасту, неадекватність трактування поетичного тексту.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, не орієнтується у прийомах композиторської техніки. Творчі завдання містять низку недоліків і невідповідностей або не виконані. Студент не має відповідних природних даних і схильності до створення музики.

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма з дисципліни.
2. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Композиція»
3. Методичні рекомендації до поточного та підсумкового контролю знань та вмінь з дисципліни «Композиція»
4. Зразки робіт студентів: твори з композиції у роздрукованому вигляді.
5. Ілюстративний матеріал: положення конкурсів, буклети, афіші, грамоти, дипломи, збірки з творами студентів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Григорьева Г. Музыкальные формы XX века. М., 2004 -132С.
2. Грица С. Мелос Української народної епіки – Київ, 2015 -340с.
3. Громченко Н., Грушецька О., Черниш Я. Сучасна українська хорова музика. Дніпро, Ліра, 2018 – 76 с.
4. Завальнюк А.Ф. Українські літні обряди та пісні , - Вінниця Нова книга, 2008. – 304с.
5. Заднепровская Г. Анализ музыкальных произведений. СПб, Планета музыки, 2018.– 272 с.

6. Лютко Л. Теорія музики, 1й, 2й, 3й курси. Дніпро. Ліра, 2017-2019, 100-108 с.
7. Мартинюк В., Овчарова С., Щитова С. Українська пісня у поліфонічних творах для бандури. Дніпро, Ліра. 2017. – 68 с.
8. Москаленко В. Лекции по музыкальной интерпретации. – К. Клякса, 2013 – 272 с.
9. Петрушин В. Музыкальная психология. – М. Трикста, 2008. - 400с.
10. Слонимская Р.Н. Практические задания по курсам музыкально-теоретических дисциплин и истории музыки Санкт-Петербург, 2008 – 200с.
11. Смаглий Г.А. Маловик Л.В. Основи теорії музики. – Харків Факт, 2005 – 384с.
12. Соколов А. Введение в музыкальную композицию XX века. М., 2004, 86с.
13. Холопова В. Формы музыкальных произведений: Учебное пособие. 2-е изд., – СПб Изд. "Лань", 2001. – 496 с.
14. Холопов Ю. Гармония. Практический курс. М., Композитор, 2005. Часть 1 - 412с., часть 2-616с
15. Шенберг А. Упражнения по композиции для начинающих. Программа обучения. Словарь. Музыкальные примеры. – М. : Классика XXI, 2003. – 68 с.
16. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. – К., Заповіт 1998. – 368 с.
17. Якубяк Я. Аналіз музичних творів (Музичні форми): Підручник. Ч.1. – Тернопіль: СМП Астон, 1999, – 208 с.

Додаткова:

1. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження // Музика в інформаційному суспільстві: зб. наук. стат./ [упорядник І. Б. Пясковський] – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського. – С. 39–62.
2. Литвинова Т. Гармонический анализ на материале вокальной музыки. СПб., Композитор, 2019 – 208с.
3. Сучасні композитори України. Довідник. – Одеса: Асоціація Нова Музика, 2002. – 289 с.

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси

1. Дніпропетровська державна обласна універсальна наукова бібліотека
[http:// www.libr.dp.ua/](http://www.libr.dp.ua/)
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Народна бібліотека України
[http://www. biglib.com.ua/](http://www.biglib.com.ua/)
4. Бібліотека української літератури
[http://www. ukrlib.by.ru/](http://www.ukrlib.by.ru/)
5. Харківська музично-театральна бібліотека

<http://www.artlib.iatp.org.ua/>